

Bodimo značajni!

V adventnih nedeljskih evangelijih srečujemo Janeza Krstitelja, ki je pripravljaval pot Zveličarju sveta s tem, da je vabil judovsko ljudstvo, naj odloži vso hudobijo, kajti le tako bo moglo biti deležno blagoslova Mesijevega prihoda. Pridigal pa je z zgledom in besedo. Sam se je prav resno pripravil na poklic, ki mu ga je bil Bog odkazal. V obilni molitvi in najostrejši spokornosti je očistil svoj um vseh zmot in zablod Bogu odtujenega in golemu posvetnjaštvu vdanega sveta in svojo voljo je tako utrdil, da je mogel z neomahljivo stanovitnostjo delati, kar je spoznal za Bogu dopadljivo. Njegovo spoznanje je bilo tako bistro in njegova volja tako trdna, da je z občudovanja vredno prostodušnostjo bičal malopridnost vseh stanov. Pogumna beseda tega velikega spokornika je ljudske množice pretresla do najgloblje notranjosti. Delavci, kmetje, trgovci, uradniki in tudi učitelji postave so prihajali k njemu in se dajali krstiti v Jordanu s krstom pokore. Celo sam Jezus se je ponižal pred tem velikim možem in se dal od njega krstiti. Ob njegovem krstu se je prvič oglasil nebeški Oče in ga imenoval za svojega ljubljene Sina, nad katerim ima posebno veselje.

Janez je bil tako velik pred Bogom in vsem ljudstvom, da ga je Kristus označil kot največjega moža, kar jih je do tedaj rodila človeška mati. Poveljeval pa je predvsem njegov trdni značaj in veliki pogum, s katerim si je upal stopiti celo pred samega kralja Heroda in mu očitati njegovo pohujšljivo življenje. Zaradi tega odločnega nastopa je bil vržen v ječo in pozneje obglavljen. Pa še v ječi ni klonil, ampak je nadaljeval svoje zvanje in pošiljal svoje učence h Kristusu, o katerem je trdil, da je mnogo večji od njega, tako da mu on ni vreden odvezati jermena na obušalu. V globoki ponižnosti je dejal, da mora Kristus rasti, sam pa se manjšati.

Janez je bil značajan mož! Kdo je značajan? Ne kdor pobere kjer koli kako idejo in se potem zanjo poganja s slepo vnetostjo in je ne opusti

Iz življenja Cerkve

Trident. Praznovanje četrte stoletnice otvoritve tridentinskega cerkvenega zbora je za vso katoliško Cerkev dogodek največjega pomena. Velike spominske slovesnosti se bodo ob tej priliki vršile ne samo v Rimu, kakor smo že poročali, temveč tudi v Tridentu samem, kjer se je cerkveni zbor začel 13. decembra l. 1545. in po raznih čudnih dogodivščinah tudi srečno končal leta 1563.

Tridentinski cerkveni zbor znači za vso Cerkev in za ves kulturni svet dogodek največje važnosti, saj se je z njim začelo obnovitveno delo katoliške Cerkve, ki ga zgodovinarji imenujejo katoliška protireformacija. S tem cerkvenim zborom je Cerkev dokazala, da živi v njej moč Svetega Duha, ki zna svojo Cerkev tudi obnoviti in reformirati, kadar je kaj takega potrebno. V Tridentu (Treto) je proslavo organiziral poseben odbor, ki se je osnoval že pred par leti. Toda zaradi žalostnih razmer v Evropi ni mogel izvesti vseh svojih načrtov. Zdi se pa, da bo proslava vendar le nekaj velikega. Kot posebno novost poročajo znova o novi encikliki, ki jo bo sv. oče v spomin na ta dogodek izdal.

Mehika. Kardinal Villeneuve, ki je bil papežev legat pri proslavah na čast M. B. iz Guadalupe v Mehiki, je bil ves začuden nad verskim življenjem, ki ga je našel med mehiškimi verniki. Ko je prišel v Guadalupe, ga je pričakovala množica 300.000 ljudi in na poti ga je spremlja-

niti tedaj, ko je spoznal, da je zmotna in škodljiva. — Tak je trdovratnej, grd in malo vreden značaj.

Značajan je tisti, ki se resno trudi za to, da spozna, kaj je prav in kaj narobe. V to porablja naravne pripomočke in tudi molitev, ker ve, da vsa resnica in vse, kar je res dobro, prihaja le od Boga. Ko je spoznal božjo voljo, jo dosledno vrši v kljub vsem težavam in nevarnostim.

Resnično značajan človek svoja dejanja vedno kontrolira in je vedno pripravljen, svoje morebitne pogoške popraviti in svoja dela vedno

lo tisoč avtomobilov. Bil je pač to izreden dogodek za Mehiko, saj je prvič prišel tja kardinal. Zato pa so mu priredili tak slavnostni sprejem. Kardinal je izjavil časnikarjem: »Mehika si je pridobila moje srce in sv. očetu bom povedal, da je Mehika katoliška dežela.«

Kako dobro storijo sedaj take tolažilne novice o Mehiki, ki smo zanjo toliko molili, ko je trpela preganjanje pod komunistom Callesom. Še vedno je res, da preganjalci izginejo, Cerkev pa ostane, prenovljena in prečiščena v trpljenju in krvi.

Milan. Zelo razveseljivo je, kar čujemo iz Milana. Tam so začele cerkvene in svetne oblasti odločen boj zoper nesramni in pohujšljivi tisk. *Mestni osvobodilni odbor* v Milanu je v proglasu na narod rekel: »Zaskrbljeni vsled povodnji nesramnega tiska, ki se širi po Milanu, zlasti iz južnih provinc, in pomaga, da je ljudstvo vedno bolj zmešano in surovo. Pozivamo vse pristojne oblasti, naj bodo čuječe in naj energično nastopijo.«

Na ta poziv je odgovoril kardinal Schuster z lepim pismom, kjer najprej opozarja, da so se še vse diktature od Nerona do današnjih dni posluževale nemoralnosti, zato da so zazibale duhove v breskrbnost. Potem pa dostavlja: »Še vedno se širi povodenj nesramnega tiska kar pred očmi številnih za to odgovornih oblasti in razgrinja ostudnosti sredi razdraženega in zmešanega ljud-

bolj izpopolniti. Ni torej trdovraten, ne slepo zaverovan sam vase, ampak išče le to, kar je Bogu všeč in bližnjemu v pravi blagor.

Od tega pa ne popusti iz človeških ozirov ali iz strahu za svoje časne koristi.

Takih značajev ni prav veliko.

Kak si ti? Ali si beden omahljivec, ki se bojiš že svoje lastne sence in se daš zavesti od vsakega idejnega toka? Ali si trma, ki hoče imeti prav, četudi ve ali vsaj sluti, da ni na pravi poti? Če si resnično značajan človek, zahvali Boga za ta veliki dar! In vztrajaj na pravi poti do konca!

stva. Če hočemo obnoviti Evropo... je treba, da si oblasti prizadevajo in preprečijo moralno okuženje prav tako kakor črne koze. Po vseh omejitvah iz pretekle vojne se oblasti ne smejo bati omejitev nesramneaga tiska, kina, nespodobnih zabavišč. Sedaj je čas obnove in ne zabave.

Tako govorijo NOO v Milanu in tako govorijo cerkveni predstojniki v Italiji. Pri nas so cerkvene oblasti že spregovorile, čeprav morda še ne tako odločno. Duhovniki tudi so že povedali svojo besedo. Toda kaj so ponekod dobili v odgovor? To, da delajo protinarodno propagando in politiko.

Ni še prav dosti let od tega, ko so nam za isto stvar očitali, da smo »antifascisti«.

Poleg tega tudi ne razumemo, kako more neko časopisje še vedno zagovarjati plesno norenje po naši deželi in s simpatijo govoriti o tistih »mladincih in mladinkah«, ki preplešejo šest večerov v tednu. Na plesiščih se ni še nikoli gradila »boljša domovina«. In še manj razumemo. Miklavžev večer, kakršnega je priredilo »Pevsko društvo«.

Češkoslovaška. Tudi na Češkem so Nemci pobrali zvonove med vojno, kakor pri nas. Računajo, da so jih odnesli kakih deset tisoč. To bodo imeli zvonarji še dosti dela! — Z ozirom na govoriče, da so videli zvonove iz goriške dežele nekje na Avstrijskem, smo vprašali ZVU za informacije. Odgovorili so, da oni ne vedo nič o tem. Torej bo najbolj verjetno, da so tudi naše zvonove odpekljali in jih pretopili.

Beli sindikati. Krščanska delavska zveza v Franciji, ki ima kakih 800.000 članov, se ni hotela včlaniti v Splošno delavsko zvezo zato, ker »mesto za kristjane je samo v strokovnih in neodvisnih sindikatih, ki se drže npravnega nauka Cerkve«. — Samostojne strokovne organizacije za katoliške delavce so ideal. Včasih pa takih ni mogoče ustanoviti. Tedaj pusti Cerkev, da smejo tudi katoliški delavci stopiti skupaj z drugimi v enotne strokovne organizacije, a pod pogojem, da je tam zajamčena svoboda vernikom, da lahko sledijo glasu vesti in Cerkve.

OKNO V SVET

Jugoslavija. Poročali smo že, da je tam ustavodajna skupščina glasovala za republiko v obeh zbornicah soglasno. Potrdila je tudi vse zakone, izdana od bivšega začasnega parlamenta, ki je prvokrat zboroval v Jajcu meseca novembra 1943.

Oglasil pa se je iz Londona tudi kralj Peter, ki pravi, da so vsi ti odloki brez pravne podlage, ker je z njimi kršen dogovor Tito-Šubašić s tem, da je bil v Jugoslaviji upostavljen totalitarni način vlade v nasprotju s konferenco v Jalti. Velele še niso zavzele uradno nobenega stališča glede te spremembe.

Jugoslovanska trgovska delegacija se je te dni mudila v Varšavi, da sklene s Poljsko trgovsko pogodbo.

Arabci so sklenili, da bodo bojkotirali vse blago, židovskih tvrdk in tovarov. Bojkot se začne 1. januarja.

Poljska je dovolila, da je začel izhajati v Krakovu prvi od vlade neodvisni list »Tygodnik Powszechni«. Izdaja jo ga. jezuiti s podporo nadškofa Mons. Sapieha in ga tiskajo v 50.000 izvodih. V njem je bilo objavljeno tudi pastirsko pismo krakovskega nadškofa, ki zelo odkritosrčno razpravlja o napadih varšavske vlade. Tako si demokratično naziranje le utira pot v novi povojni dobi.

Rusija. Tudi tam se pripravljajo na nove splošne volitve in izbranih je bilo že 150 tisoč volilnih komisij za celo sovjetsko ozemlje. Delavci, kmetje in intelektualci (izobraženci) so začeli že volilno gibanje za določitev kandidatov za vrhovni Sovjet v SZ.

Vrhovni predsednik Sovjetov Kalinin pa je pozval rusko mladino, naj se začne bolj zanimati za razmere, navade in kulture zunanjega sveta, zlasti naj se začne učiti tujih jezikov.

Italija. Vladna kriza se le počasi razvzrokuje. Sedaj ima glavne skrbi za to rešitev zunanji minister in načelnik krščanske demokracije De Gasperi, ki bi znal postati načelnik nove vlade, ako se mu posreči dobiti za svoj program načelnike drugih strank.

Francija hoče poddržaviti vse večje banke v državi, da bodo njih dohodki padli v korist skupnosti in ne več v žepe zasebnih kapitalistov. To bo zelo zdravilna operacija v denarnem poslovanju države.

Združene države pa name-

ravajo v severnih arktičnih pokrajinah ustanoviti več velikih letališč za varstvo proti kakšni bodoči vojni, »ko bo smrt skoraj izključno potovala na letalih«, kakor je rekel general Spaatz.

Švetska pošilja na zahtevo Rusije nazaj v Rusijo vojne ujetnike raznih baltičskih držav, ki so se zatekli na Švedsko. A ti se branijo z vsemi sredstvi te vrnitve. Mnogi so se sami ranili in se poskušali tudi umoriti, da bi jim ne bilo treba iti domov.

V severni *Perziji* in na otoku Javi so še vedno nemiri med domačimi nacionalisti, ki so začeli na obeh krajih nekako gveriljsko vojsko proti dosedanjim vladarjem.

Na *Kitajskem* divja boj med obema vladama nacionalno v Čunkingu in komunistično na severu. Vsa pogajanja so ostala brezuspešna in več se nevarnost trajne razdelitve Kitajske na dve državi.

Pa še ena za radovednost. V južni Italiji se je pri postaji Rubiera iztiril vlak, v katerem so se vozile tudi živali nekega cirkusa. Ob tej nesreči so živali — levi, opice in ena velika kača boa — porabile priliko ter ušle iz svojih polomljenih kletk. Napadale so ljudi po okolici, nekaj so jih tudi umorile, enemu vozniku so levi raztrgali konja in jim je sam le po čudežu ušel. En lev se je zatekel v živalski hlev, pa ga je gospodar hitro zaprl, da ni več mogel ven. Seveda so policisti in ognjegasci prihiteli od vseh strani, da bi živali polovili ali postrelili, in posrečilo se jim je, le kače velikanske in enega leva še niso zasledili.

Na Japonskem je poveljnik zaveznikov gen. Mac. Arthur ukazal aretirati mnogo odličnih osebnosti med njimi tudi princa Funimaro Konoye, bivšega ministrskega predsednika.

Amerika in Anglija sta se dogovorili, da prva posodi drugi nič manj kot 4 milijarde in 400 milijonov dolarjev.

Mesto Trst z najbližjo okolico postane nova posebna cona v ozemlju zasedenem od Zaveznikov.

Čehoslovaška in Madžarska sta začeli pogajanja, da izmenjata manjšini bivajoči na njih ozemlju.

Turčija je pripravljena, da začne nova pogajanja glede ureditve morskega prometa skozi Dardanele.

Na Poljskem predvidevajo hudo epidemijo tifusa, spolne bolezni so že razširjene kot nikdar prej.

Potres v arabskem morju je povzročil nastanek dveh novih otokov 290 km zapadno od Karachi-ja. Otoka imata okoli 4 km površine. — Ob indijski obali je ta potres imel za posledico 4 tisoč mrtvih, 40 tisoč pa jih je zgubilo hiče in imetje.

V Budimpešti so pozvali vse ljudi, ki nimajo nujnega opravka, naj se izselijo iz mesta na deželo, ker so v veliki stiski glede prehrane.

V Londonu so odprli razstavo nemških vojnih zločinov, da bi Angležem pokazali kaj jih je čakalo ako bi se Hitlerju posrečilo zasesti Anglijo.

V Trstu so ukinili na nedoločen čas izdajanje lista »Primorski dnevnik«, ker odgovorni urednik ni držal obljube, da bo preklical neke izjave v članku: Zgodba se nadaljuje z dne 24. 11. 1945.

Tam so tudi zelo omejili uporabo električnega toka, ker zaradi suše zelo primanjkuje vodna moč.

Kanada sporoča, da ji ni mogoče zadostiti vsem naročilom pšenice, ki ji dohajajo od najrazličnejših strani, da bo v prvi vrsti skrbela za Anglijo in zaveznike.

Švedski princ Karl Johan, 29letni nečak kralja Gustava, je v zrakoplovu prispel v New York kjer se bo po nove mletu poročil z neko švedsko časnikaico. Zato se bo odpovedal vsem kraljevim častem.

V Grčiji bodo volitve v pomladi 1946. Tja je že odšla zavezniška komisija, da bo nadzorovala priprave za volitve.

Na Poljsko je dospel prvi prevoz vojakov poljske armade, ki se je s Zavezniki vojskovala v Afriki in Italiji, a je več časa oklevala ali naj bi se vrnila domov ali ne. Prišleci so bili sprejeti s vojaškimi častmi in dobijo sedaj dopust.

V Prusiji je bilo razdeljenih 7 tisoč jukerskih vereposestev med 281 tisoč malih posestnikov. Proti taki agrarni reformi noben pameten človek nima nič ugovarjati, ker se gre za zasebno preveliko lastnino.

Prehranjevalno ministrstvo v Rimu poroča, da bodo v Italiji zvišali obrok sladkorja za osebo od 125 gr na 200 gr. Otroci, bolniki in starčki dobijo še več. In pri nas!

Bivši federalni fašistovski tajnik Luraschi, ki je nekdanj strašil tudi po Gorici, je bil v Rimu skrit in zdaj aretiran ter prepeljan v zapore Regina Coeli. Danes meni, jutri tebi.

Maršal Smuts, ministrski predsednik Južne Afrike, je povedal, da bo v bodočih letih ta dežela odprla na široko vrata za priseljevanje, ker tam primanjkuje ljudi.

V Jeruzalemu se je začela zapuščiska obravnava glede premoženja zadnjega turškega sultana Abdul Hamid-a. Zapuščina znaša 50 milijonov šterlin vrednosti v premičninah in nepremičninah.

Strele je zadela v bližini Bordo-ja v Franciji 4 motorni angleški zrakoplov, ki je peljal 27 vojakov na dopust. Zrakoplov se je zrušil in oni so mrtvi.

Japonski general Tomoye-ski Jamashita, ki je zasedel Filipinske otoke in tam vpe-ljal strahovlado proti domačemu prebivalstvu je bil 6. decembra obsojen na smrt na vešalih. Njegovi zagovorniki so vložili na vašingtonsko vlado prošnjo za pomilostitev — a general sam ne veruje, da bi bila ugodno rešena in je začel že razdajati svoje stvari — ure, prstane, itd. svojim zagovornikom.

Interniranje v Dachau-vu bo zanimalo, da je tamkajšnji uslužbenec-rabelj priznal pri obravnavi, da je bil sam soudeležen pri umoru 800-1000 internirancev, da je pa tudi moral pomagati pri sežiganju internirancev — ki pa so že vsi prej umrli predno so jih vrgli v krematorij.

Predsednik ameriško-slo-vanskega udruženja, Leon Kazichi, je dospel v Moskvo na obisk.

Med poročevalci — časni-karji — pri obravnavi proti vojnim zločincem v Nüren-bergu je izbruhnila nalezljiva griža. To je pa nerodna stvar za poročevalca, ki bi rad sam videl in slišal.

4 milijone vojakov severo-ameriške vojske je po zmagi že bilo odpuščeno domov.

Lov na podgane se je v Trstu dobro obnesel. Pobili in zastrupili so jih okoli 15 tisoč; nekaj tudi vjeli živih. Preiskave pa so dognale, da tržaške podgane niso raznašalke kuge.

Železnice na našem ozemlju sprejemajo prevozno blago na izključno odgovornost pošiljalca.

Tudi v Franciji občutijo zelo pomanjkanje električnega toka.

Laž - večno orožje nasprotnikov

Oče laži

Boj za Boga ali proti Bogu razvignema danes ves svet. Tu prikrito in nekako podtalno, drugod očitno, z vsem nasiljem, z izvrstno, lahko celo rečemo mojstrsko organizirano propagando. Pri tem pridno in povsod uporabljajo nasprotniki orožje, ki je hujše in grše kot strupeni plini. To je laž. Značilno je, da Bog sam hudiča ni nazval tirana, očeta nasilja, marveč ga je imenoval: oče laži. In sinovi so vredni posemvalci očetovi!

Držno obrekuj - nekaj vedno ostane

Lažimo, ponarejajmo in pačimo zgodovino ter zamolčujemo resnico! To je vodilno načelo vseh sovražnikov vere in Cerkev. Mislijo si: ljudje so lahkoverni. Vedno ponavljajmo, povsod pišimo, da je vera za v staro šaro; da je Cerkev zastarela, starokopitna, nazadnjaška; da duši kulturo, zatira znanost in svobodni razmah; da si vera in znanost nasprotujeta, da je Cerkev kapitalistična, da je najhujša nasprotnica tlačnega delovnega ljudstva: končno bodo množice to le verjele, vero in Cerkev zasovražile ter od nje odpadle.

Prva laž: Cerkev kriva vse bede.

Kako velikanski uspeh so dosegli svobodomisleči, ko so nalagali delavske množice, da je kršćanstvo krivo splošne stiske in bede. V resnici je pa današnje človeštvo zabredlo v trpljenje prav zara-

di svobodomislicev, zaradi nekrščanskega liberalizma, brezverskega in krivičnega gospodarskega in družabnega kapitalizma, zaradi njegovega reda. Pravično in pravilno bi bilo, da bi množice pomedle s tistimi, ki uče in širijo tako brezverska in nacionalna načela. Toda ni bilo tako! Zvodniki so koj poklicali na pomoč laž in obdolžili vero, da je kriva vsega prekletstva, da ona podpira kapitalizem in ga ščiti. Cerkev da vara tlačene ljudske množice s svojim naukom, da jih tem laglje izsesava in izrablja. To so na sestankih in shodih toliko časa ponavljali, to je njihov tisk na toliko načinov tolikrat in tako premeteno trobil v svet, da so končno delavske množice to laž voljno sprejele za čisto resnico. A posledice so bile strašne: milijoni in milijoni so vero zasovražili ter odpadli.

Druga laž: znanost in vera si nasprotujeta

To je druga taka izmišljotina, ki jo pa mnogi »izobraženci« in »prosvetljenci« trdneje verujejo, kot mnogi katoliki katero koli dogmo! In vendar ni moderna znanost, mislimo seveda samo znanost, ne kako šušnarstvo, ovrгла nobene krščanske rešnice. Trdimo lahko s ponosom, da znanstvene ugotovitve vero potrjujejo, ne pa izpodkopavajo. Ali nasprotniki se niti ne zmenijo za take izjave. Vedno in povsod lažejo naprej in vedno dobijo mnogo kalinov, ki capljajo za njimi in ponavljajo staro pesem; vera in znanost ne gresta skupaj.

Veliki učenjaki — veliki verniki

Največji učenjaki, največji strokovnjaki v različnih panogah znanosti, umetnosti in tehnike vedno na nov način tisto, izjavljajo, kar je dejal Couchy, eden največjih matematikov vseh časov: »Da, jaz sem kristjan, to se pravi, verujem v božanstvo Kristu sovo kot so verovali Tycho Brahe, Kepler, Kopernik, Descartes, Fermat, Pascal, Grimaldi, Euler, Bošković, Guldin, Gerbil in vsi veliki matematiki, fiziki in zvezdoslovci preteklega stoletja.

Pika na i

»Soški tednik« je prinesel 1. 12. t. l. dopis iz Loga pod Mangartom, ki je žaljiv za domačega gospoda župnika Ivana Hlada. Vsebina dopisa je na kratko sledeča: V Logu je bil nameščen za učitelja Čuder Anton, ki je prišel iz Jugoslavije. Domačemu župniku to ni ugajalo in kaj je napravil? Šel je v Gorico, dosegel pri šolskih oblasteh, da je bil Čuder odstavljn in on sam imenovan na njegovo mesto.

Ker se nam je novica zdelala malo čudna, smo se obrnili na pristojno šolsko oblast in prosili za pojasnila. Zvedeli smo sledeče: Čuder Anton je 20. 10. t. l. napravil prošnjo na zavezniško šolsko oblast za učiteljsko mesto v Logu pod Mangartom. Mesto je dobil. Potem pa je bil vsaj trikrat v Gorici pri višjem šolskem nadzorniku in prosil za premestitev v Gorico ali

vsaj v bližino Gorice, češ da ima dve hčerki v starosti 15 in 16 let, ki obiskujeta šolo. Tudi tej prošnji je šolska oblast ugodila in prve dni novembra je bil Čuder Anton premeščen v Vrtojbo. Ker pa sta v Logu nujno potrebni dve učni moči, je bil imenovan na izpraznjeno mesto župnik Ivan Hlad. Učitelj Čuder se z razlogov, ki šolski oblasti niso znani, ni preselil v Vrtojbo, pač pa je še nadalje ostal v Logu in tako je nastal spor. Jasno je, da pri tem ne pada niti najmanjša senca na domačega župnika.

Svetoval bi »Soškemu tedniku«, naj se dobro informira predno objavi kako vest duhovnikov. Saj ni prvič, da se je v tem oziru vrezal.

Monorjev koledar je izšel

?

»Vera je privatna zadeva«, tako slišimo pogostoma, in to tudi od ljudi, ki se smatrajo za verne. Je to res?

Odg. Ta rek je zmoten, kajti Bog ni stvarnik in ohranitelj samo poedinca, ampak tudi vse človeške družbe, ki je skupek vseh poedincev. Zato pa je dolžan Boga častiti ne samo posameznik, in to zasebno, ampak tudi vsa človeška družba, in sicer javno. Zato pa je že Pij x. obsodil francoski zakon, ki je predvideval ločitev Cerkev od države, rekoč: »S tem da ta zakon slovesno proglašja, da ni država dolžna izkazovati nikakega bogoslužja, dela hudo krivico Bogu.«

Svoboda nekdanj

Ne bojte se, da bomo pisali kaka modroslavna razmišljanja o njej, dasi bi nič ne škodilo razmisliti, kaj je resnična svoboda. — Pisal bomraje o dejstvih iz časov demokratske svobode, ki sem jih sam doživel pred letom 1914.

1) Svoboda tiska. — V časniki, ki smo jih morali sicer politični oblasti priglasiti, smo prosto izražali svoje mnenje, kritizirali ministrstva, deželne in občinske, finančne in gospodarske, politične in nepolitiche ustanove, — a zato ni bil nihče ogrožen na življenju. Če je bila le kaka predebela v časniku in je prizadeti toži na sodišču, je bil odgovorni urednik klican na zagovor. Ako se ni znal »izmazati«, je dobil kak teden

ali mesec zapora in časnik je moral objaviti razsodbo.

2) Svoboda zborovanja in besede. — Politična zborovanja je bilo treba priglasiti, ali ob volitvah še tega ni bilo treba. Po napovedanih govorih je dobil vsakdo besedo, kdor je le hotel. Pobijal je lahko izvajanja pred govornikov, jih tudi osmešil in »zafrknil«, če je bil dober govornik, a mu zato nihče ni grozil, češ, si proti nam, ne bo se ti dobro godilo, pride tajna policija po-te. Najhujše, kar je takega protivnika čakalo, je bilo, da ga je poslušalstvo izžvižgalo in je moral bežati iz dvorane. — Kulturna predavanja v okviru društvenih pravil so bila prosta vsake priglasitve.

3) Svoboda združevanja. — Vsakemu državljanu je bil prost vstop v politična, gospodarska in kulturna društva — in nikomur ni šlo za glavo, ako je bil drugačnega političnega mišljenja, kakor

prvi minister v državi. Takrat teh gospodov še nismo molili in oboževali, kot smo pozneje slišali oboževati razne duce-je in Führer-je in slišimo še vedno oboževati nove, ker ljudi žalostni konec prvih dveh ni nič izmodril. — Zakaj v Angliji pri vsej popularnosti Churchilovi niso iznašli krilatice: »Churchilova Anglija«, kakor se je glasila priliznjanka: »Mussolinijeva Italija...«? Zato, ker je Anglija res demokratska država in ne diktatorska in je Anglež Churchila gladko vrgel pri volitvah, ker se ni strinjal več z njegovo politično linijo, a zato še vedno visoko ceni kot velikega državnika, zmogovitega v dveh svetovnih vojnah. — Niti misliti pa si nismo takrat mogli, da bi kdo ne dobil ne dela ne jela samo zato, ker je pristaš te ali one ali pa nobene stranke. To spoznanje nam je bilo prihranjeno za pozneje, ko nisi dobil niti službe cestnega po-

metača, ako se nisi mogel izkazati s fašistično »tesserom«. To je pač eno izmed nepobitnih znamenj diktature v državi.

4) Svoboda kretanja. — Do leta 1914. nismo poznali nobenih izkaznic, potnih listov itd. Za vsak slučaj je zadoštoval rojstni list, četudi je bil izstavljen pred 10 ali 15 leti. Pa še tega nihče ni nosil pri sebi velika večina ljudi ga sploh ni imela. — Skoraj po celi Evropi. — razven v Rusijo in Turčijo — si lahko šel, če si imel dovolj denarja. pri državnih mejah si moral pač pokazati svojo prtljago zaradi carine, odkod si, po kakem opraviilu greš, te nihče ni vprašal. V hotelih, kjer si se nastanil, si moral pač vpisati svoje ime, pristojnost, dan prihoda in odhoda, a se ti verjeli, če si le količkaj pošteno izgledal na besedo brez dokumentov.

5. Nedotakljivost zasebnega stanovanja. — Hišne pre-

DOMAČE NOVICE

Gorica. Trg sv. Andreja se je letos zopet vršil, a zdaleka ni bil tak kot pred vojno. Niti ljudi ni bilo, niti prodajalcev kot druga leta. Cene pa so bile izredno visoke, tako, da se je večina morala zadovoljiti le z gledanjem nastavljenega blaga.

Gorica. Na praznik Brezmadežne je prevz. g. nadškof podelil v semeniški cerkvi številnim bogoslovcem razne svete redove, med katerimi je bilo tudi 14 diakonov, in subdiakonov, ki bodo koncem šolskega leta posvečeni v duhovnike.

Gorica. Miklavžev je letos bilo veliko v deželi. V Gorici smo imeli kar dva. Oba sta obiskala naše male na predvečer sv. Miklavža, eden v Verdijevi dvorani, drugi pa v Ljudskem domu.

V Verdijevi dvorani, ki so jo za to priliko velikodušno odstopili Zavezniki za slovensko mladino, so igrali Grzinčičevo opereto »Miklavž prihaja«. Za naše goriške razmere je bil to izreden dogodek. Saj nismo vajeni takim dovršenim nastopom na odru. Mali angelčki s svojim petjem in nebeškim rajanjem so nas kar očarali; črni parkeljni v peklju z Luciferjem so se tudi dobro pokazali. Prav tako sta bila zelo dobra sveti Peter in sveti Krišpin. Petje in nastope je spremljal orkester prof. Kozmare, ki je vso opereto prav izborno nastudiral, tako da se je kar lepo ujemal tudi z otroki.

Na koncu je prišel sveti Miklavž v spremstvu vseh nebeških angelčkov in v polnem ornatu svoje škofovske časti z mitro in škofovsko palico. Razdelil je med otroke svoje darove. Med temi je bil tudi avtomobilček, ki že med igro parkeljnomo ni dal miru. Avtomobilček je bil dar goriškega AIS-a za najbolj pridnega otroka slovenske ljudske šole.

Ob sklepu miklavževanja smo šli domov tudi mi odrasli zelo zadovoljni, čeprav nam Miklavž ni nič prinesel, ker smo doživeli prav lep večer prijaznega otroškega veselja, četudi so ga motile nekatere obžalovanja vredne nevšečnosti, ki niso bile prav nič na mestu in tudi ne v čast nikomur.

Prihodnji dan so Miklavža v Verdiju ponovili s prav tako odličnim uspehom.

Prodajalcem časopisov

Niso vse trafike v Gorici enake. Nekatere so kar čedne in dostojne. Drugod pa najde človek razobešene vse mogoče nagote; na oknih, na stelah, na deskah, na mizah, povsod se šopirijo. Če so nekateri trafikanti dostojni, ali bi ne lahko bili vsi? Tista hudičeva lira, ki jo morda dobijo več zato, ker imajo v izlozbi nago žensko, jih ne bo obogatila. Zaradi tega prosimo prodajalce ilustriranih časopisov, naj store vsaj to, da ne bodo imeli v izlozbah nedostojnih slik in podob.

iskave so bile po deželi nekaj nepoznanega, po mestih nekaj zelo redkega. Le po lokalnih kakih sumljivih društev ali skrivnih družb so se take preiskave vršile, a v vsej dostojnosti in preiskovalna komisija se je morala vedno izkazati s sodnijskim dovoljenjem. — Da bi po noči kdo vdiral v hiše — razven tatov — je bilo nekaj nezaslišane-ga.

6) Poštna tajnost. — Pismo s katero koli vsebino si lahko poslal po pošti s popolno gotovostjo, da ga bo odprl šele naslovljenec. Cenzura pisem nam je bila nepoznana stvar.

7) Policijske ure, zatemnitev in drugih omejitev nismo poznali. V poletni mesečni noči si šel lahko na sprehod ob vseh urah, kamor si hotel, in vrnil si se zdrav in cel, ne da bi te po potu kdo nadlegoval.

Dve svetovni vojni in med njima totalitarni načini vlad, ki so se mogle vzdržati na površju le s pomočjo najna-

tančnejše policijske kontrole in še nadkontrole po vrhu nad vsakim posameznim državljanom, — ti so nam vzeli vse naštetje in še mnogo drugih svoboščin. Mlajši rod sploh nima pojma o njih, kakor kanarček izvaljen v kletki nima pojma o svobodi drugih ptic. Ta rod je prepričan, da je današnje suženjsko življenje edino pravo in možno, in zato doživljamo, da se po fašizmu in nacizmu pojavljajo diktature pod zvanečimi imeni demokracij in da so prav isti ljudje, ki so prej — včasih tudi s ponosom — nosili fašistične uniforme, danes najbolj navdušeni pristaši novih diktatorjev v novih uniformah. — Ko bo doba fanatizma prešla in bo pamet zopet zavladovala, bo tudi sedanjí rod spoznal, kaj je človeka vredna prostost. In pamet bo zmagala, ker je človek razumno bitje. Danes seveda človeštvo, ki je živelo toliko let pod jarmom diktatur in je vsled tega zelo podivjalo, ni

Vera in poštenje

Znani bogatajec Voltaire je napisal, da bi ne hotel imeti opravka z brezbožnim vladarjem, kajti ta bi ga dal, če bi mu koristilo, raznesti s topom; pa tudi ne z brezbožnimi dvorjani, ako bi bil sam kralj, kajti ti bi ga z največjo lahkoto izdali in umorili.

Smrt P. Harapi-ja

Agencija C P poroča, da je bil ustreljen po naročilu neke sosednje vlade predstavnik albanskih katoličanov P. Harapi, frančiškan. Bil je član regentskega sveta, v katerem je predstavljal katoličane. Po nastopu komunistične vlade se je dolgo časa skrival, nato pa se je sam predstavil oblastem, da bi ne trpel škode njegovi skrivalci. P. Harapi je bil ena izmed najvažnejših osebnosti v javnem in kulturnem življenju Albanije.

Tisti, ki netè prepire med katoličani, si nalagajo strašno odgovornost pred Bogom in Cerkvijo (Pij XI. v okrožnici o komunizmu).

Imenovanja

Za kaplana v Miren je prišel č. g. Branko Rudež, kjer nadomestuje obenem tudi č. g. Oskarja Pahorja, dekana in župnika, ki je radi bolehnosti odšel na odhiti.

Za kaplana v Šempeter je prišel č. g. Dragotin Butkovič, novomašnik.

G. Slavko Bavdaž, novomašnik, pa je postal podravnatelj centralnega bogoslovnega središča.

Za kaplana v Idrijo je bil imenovan č. g. Joško Štanta, novomašnik.

Domači zdravnik.

ZA PIJUČA:

sladki janež (seme)	5 gr.
koromač (seme)	5 gr.
mačehce	20 gr.
sladke kor-ninice	10 gr.
zebrat	20 gr.
lavuh	20 gr.

Mešanico kuhaj 1/4 ure in pij dve do tri čaše na dan!

Zdravko.

OBVESTILA

Posluževati se zavezniških vojaških oblek v naših krajih je znova strogo prepovedano; kazni bo zapor in globa.

Mesno županstvo naznanja, da se je našlo nalivno pero, ki se hrani pri občinski blagajni.

Zbornica za trgovino ima mašno zalogo čevljev, ki se bodo prodajali v trgovini Livellara v Raštelu. Prošnja je treba uročiti od 7. do 15. dec.

Čitajte in širite naš list

„SLOVENSKI PRIMOREC“

DAROVI

Za list.

N. N. iz Ročinja L. 100. K. iz Št. Vida L. 100. Zapadno briška vas L. 1612. Iz svobode L. 150. Rihenberg L. 206. Naš fant L. 100. Iz Batuj L. 50. Verbojenci L. 400. Černičan L. 500. Dekle iz Medane L. 500. F. R. L. 500. N. N. iz Kozane L. 200. N. N. iz Kozane L. 102. N. N. iz Rihemberga L. 180. Slovenka iz Šturij L. 200. Iz Serpenice L. 160. Iz Logov L. 100. V. V. L. 200.

Za slov. misijonarja msgr. Kerec-a Gorenje polje V. B. L. 200. F. G. L. 400. N. N. L. 200. V. B. 100. Iz Vedrijana L. 900.

Za mirenški Grad V. V. 200.

Odgovorni urednik msgr. ALOJZIJ NOVAK
Tiskano z dovoljenjem A. I. S.

še zrelo za vse te svoboščine. A svoboda besede in tiska je prvi pogoj, da zavlada spet znošno življenje med ljudmi; zato je ta svoboščina že danes potrebna.

Z gorenjimi izvajanci pa nočem trditi, da je bilo v časih demokratične svobode vse prav na svetu. Bilo je žal tudi mnogo zlorabe svobode, in to prav zato, ker je versko prepričanje pešalo, ker so višji sloji dajali nižjim s častnimi izjemami pravo pohujšanje, ker je prav v imenu svobodnega gospodarskega tekovanja vsemogočni kapital, združen še v truste, izžemal moč nižjih slojev in je delavce smatral za navadne stroje ter je pozabil na njih človeško osebnost, ki je obdarjena z umom in prosto voljo in ustvarjenja po podobi božji ravnotako kakor največji kapitalist. Za vse opomine Cerkve in raznih delavskih voditeljev k pravičnosti in ljubezni je imel brezimni kapital le predolgo gluha ušesa —

zato je bila zloraba predvojne svobode človeku v pogubo je prišlo do svetovne katastrofe, ki smo jo doživeli od leta 1914—1945.

Tako razburkano morje se ne umiri v enem dnevu, taki viharji puste za seboj ogromno razdejanje. Na novem, v ognju preizkušenem človeštvu leži zdaj težka naloga, da zopet vzpostavi pravo svobodo brez njene zlorabe. A to se mu ne bo posrečilo, dokler ne postane spet krščansko, dokler ne sprejme zopet 10 božjih zapovedi za kažipot v novem življenju in Cerkve za učiteljico resnice in pravice. To je prvi in glavni pogoj za zdravo svobodo posameznega človeka in vse človeške družbe. Treba bo zopet povzeti kot geslo novega boljšega človeka besede: *moli in delaj* — ne samo *delaj*! Brez obojega bo zašel voz človeške zgodovine znova na nevarna pota, toliko nevarnejša, kolikor več atomskih bomb bo izgotovljenih.